

Prawo spadkowe

Wydanie 13.

Przejdź do produktu na www.ksiegarnia.beck.pl

Spis treści

Przedmowa do trzynastego wydania	V
Wykaz skrótów	XIX
Wykaz literatury	XXIII
Rozdział I. Uwagi wprowadzające	1
§ 1. Podstawowe pojęcia	1
§ 2. Ewolucja polskiego prawa spadkowego w okresie po II wojnie światowej	3
§ 3. Źródła i systematyka obowiązującego prawa spadkowego	4
I. Uwagi ogólne	4
II. Systematyka Księgi czwartej KC	5
III. Dziedziczenie gospodarstw rolnych	5
§ 4. Literatura polskiego prawa spadkowego	7
Rozdział II. Pojęcie i skład spadku	11
§ 5. Spadek w ogólności	11
I. Spadek – określenie ogólne	11
II. Prawa i obowiązki wchodzące w skład spadku	12
III. Prawa i obowiązki wyłączone ze spadku	13
1. Prawa i obowiązki niemające charakteru cywilnoprawnego	13
2. Prawa i obowiązki o charakterze niemajątkowym	13
3. Prawa i obowiązki ściśle związane z osobą spadkodawcy	14
4. Prawa i obowiązki przechodzące na określone osoby, niezależnie od tego, czy są one spadkobiercami	17
§ 6. Prawa wchodzące w skład spadku	20
I. Uwagi ogólne	20
II. Prawa rzeczowe	21
1. Podmiotowe prawa rzeczowe	21
2. Posiadanie	21
III. Prawa z zakresu zobowiązań	22
1. Zasada ogólna	22
2. Roszczenia odszkodowawcze	22
3. Prawa wynikające z umów	22
IV. Ekspektatywa i inne sytuacje prawne	22
§ 7. Obowiązki wchodzące w skład spadku	23
I. Uwagi ogólne	23
II. Obowiązki, których podmiotem był spadkodawca	23
1. Zasada ogólna	23
2. Obowiązki prawnorzeczowe	24
3. Zobowiązania	24

4. Obowiązki prawnorodzinne	24
III. Obowiązki, które nie ciążyły na spadkodawcy	25
IV. Obowiązki związane z otwarciem spadku	25
1. Uwagi ogólne	25
2. Koszty postępowania spadkowego	26
3. Koszty pogrzebu oraz koszty związane z chorobą spadkodawcy	26
4. Pozostałe długi spadkowe	27
§ 8. Gospodarstwo rolne oraz wkład gruntowy w rolniczej spółdzielni produkcyjnej jako element spadku	29
Rozdział III. Dziedziczenie. Zagadnienia ogólne	31
§ 9. Pojęcie dziedziczenia	31
§ 10. Podmiotowe prawo do dziedziczenia	32
§ 11. Powołanie do spadku	35
§ 12. Otwarcie i nabycie spadku	36
I. Otwarcie spadku	36
1. Śmierć spadkodawcy	36
2. Uznanie za zmarłego	37
3. Akt zgonu. Sądowe stwierdzenie zgonu	38
II. Nabycie spadku	38
1. Nabycie <i>ex lege</i>	38
2. Sukcesja generalna	39
§ 13. Zdolność do dziedziczenia	40
I. Uwagi ogólne	40
1. Zdolność do dziedziczenia a zdolność prawna	40
2. Niezdolność względna i bezwzględna	40
II. Zdolność do dziedziczenia – kategorie podmiotów	41
1. Dziecko poczęte	41
2. Osoba prawna	42
3. Chwila decydująca dla zdolności dziedziczenia	43
§ 14. Niegodność dziedziczenia	43
I. Uwagi ogólne	43
1. Pojęcie	43
2. Konstrukcja prawna niegodności	43
3. Krąg podmiotowy	44
II. Stwierdzenie niegodności	44
1. Proces	44
2. Osoby uprawnione do wystąpienia z powództwem	44
3. Termin	45
4. Skutki	45
III. Przyczyny niegodności	46
1. Wyliczenie	46
2. Umysłne, ciężkie przestępstwo przeciwko spadkodawcy	46
3. Naruszenie swobody testowania	47
4. Działania przeciwko testamentowi	48
IV. Przebaczenie	49
1. Funkcje	49
2. Charakter prawny	49
3. Forma	50

§ 15. Zrzeczenie się dziedziczenia	50
I. Umowa	50
II. Podmioty	50
III. Przedmiot	51
IV. Skutki	51
Rozdział IV. Dziedziczenie ustawowe	53
§ 16. Uwagi ogólne	53
I. Pierwszeństwo testamentu	53
II. Krąg spadkobierców	54
1. Określenie	54
2. Zstępni; osoby przysposobione	54
3. Małżonek	55
4. Kolejność dziedziczenia	57
§ 17. Porządek dziedziczenia	58
I. Dziedziczenie spadkobierców grupy pierwszej	58
1. Małżonek i dzieci	58
2. Dzieci i dalsi zstępni	60
II. Dziedziczenie spadkobierców grupy drugiej i trzeciej	60
1. Określenie kręgu spadkobierców	60
2. Małżonek	61
3. Rodzice i rodzeństwo	61
4. Małżonek jako jedyny spadkobierca	63
5. Dziadkowie spadkodawcy	64
6. Pasierbowie spadkodawcy	65
III. Dziedziczenie gminy i Skarbu Państwa	66
§ 18. Ustawowe dziedziczenie gospodarstwa rolnego i wkładu gruntowego w rolniczej spółdzielni produkcyjnej	67
I. Uwagi ogólne	67
II. Przesłanki dziedziczenia	68
1. Wylczenie	68
2. Stała praca przy produkcji rolnej	69
3. Przygotowanie zawodowe	69
4. Małoletniość, pobieranie nauki zawodu i uczęszczanie do szkół	69
5. Niezdolność do pracy	70
III. Porządek dziedziczenia	70
1. Małżonek i dzieci	70
2. Rodzeństwo	71
3. Rodzice	71
4. Skarb Państwa	71
IV. Ocena istniejącego uregulowania	72
V. Dziedziczenie wkładu gruntowego	72
Rozdział V. Testament jako podstawa dziedziczenia	73
§ 19. Testament jako szczególna czynność prawna	73
I. Uwagi ogólne	73
II. Cechy testamentu	74
III. Wylączność testamentu	75
§ 20. Sporządzenie testamentu	76

I. Zdolność testowania	76
II. Wola testowania	77
1. Pojęcie	77
2. Wady oświadczenia woli	77
3. Brak świadomości lub swobody	78
4. Błąd	78
5. Groźba	78
6. Nieważność testamentu	79
III. Zakaz testamentów wspólnych	79
§ 21. Odwołanie testamentu	80
I. Uwagi ogólne	80
II. Sposoby odwołania	80
1. Wylczenie	80
2. Sporządzenie nowego testamentu	81
3. Zniszczenie testamentu	81
4. Dokonanie zmian	82
III. Skutki odwołania	82
§ 22. Wykładnia testamentu	83
§ 23. Nieważność i bezskuteczność testamentu	84
I. Nieważność testamentu	84
1. Przyczyny	84
2. Nieważność z art. 945 KC	85
II. Bezskuteczność testamentu	85
III. Konwersja testamentu	86
1. Pojęcie	86
2. Konwersja testamentu	87
IV. Stwierdzenie nieważności testamentu	88
§ 24. Otwarcie i ogłoszenie testamentu	88
Rozdział VI. Forma testamentu	91
§ 25. Uwagi ogólne	91
I. Formalizm testamentu	91
II. Testamenty zwykłe i szczególne	92
§ 26. Testamenty zwykłe	93
I. Testament holograficzny (własnoręczny)	93
1. Przesłanki ważności	93
2. Pismo	93
3. Podpis	94
4. Data	95
II. Testament notarialny	95
III. Testament allograficzny	96
1. Przesłanki ważności	96
2. Ustne oświadczenia woli	97
3. Osoba przyjmująca oświadczenie	97
4. Protokół	97
5. Świadkowie	98
§ 27. Testamenty szczególne	98
I. Testament ustny	98
1. Przesłanki ważności	98

2. Obawa rychłej śmierci	99
3. Okoliczności szczególne	99
4. Oświadczenie spadkodawcy	100
5. Świadkowie	101
6. Stwierdzenie treści testamentu	101
7. Pismo	101
8. Zeznania świadków	102
9. Relacja pomiędzy sposobami stwierdzenia treści testamentu	102
II. Testament na polskim statku morskim lub powietrznym	103
III. Testament wojskowy	104
§ 28. Świadkowie testamentu	104
I. Rola świadków	104
II. Zdolność pełnienia roli świadka	105
1. Uwagi ogólne	105
2. Niezdolność bezwzględna	105
3. Niezdolność względna	106
III. Świadkowie kwalifikowani	106
Rozdział VII. Treść testamentu	109
§ 29. Zagadnienia ogólne	110
I. Konieczna treść testamentu	110
II. Swoboda testowania	111
1. Pojęcie	111
2. Ograniczenia	111
§ 30. Ustanowienie spadkobiercy	112
I. Powołanie do dziedziczenia	112
1. Określenie osoby spadkobiercy	112
2. Zakaz powołania warunkowego i terminowego	113
3. Przeznaczenie oznaczonej osobie poszczególnych przedmiotów	113
4. Wielkość udziałów	114
II. Testament negatywny. Wydziedziczenie	115
1. Testament negatywny	115
2. Wydziedziczenie	116
3. Przyczyny wydziedziczenia	116
4. Przebaczenie	117
5. Wydziedziczenie częściowe	117
III. Podstawienie, przyrost	118
1. Podstawienie	118
2. Przyrost	118
§ 31. Inne rozrządzenia testamentowe	119
I. Zapis zwykły	119
1. Pojęcie	119
2. Zapisobierca	119
3. Osoba obciążona zapisem	120
4. Warunek i termin	121
5. Treść zapisu	121
6. Rzecz oznaczona co do tożsamości	121
7. Rzecz oznaczona co do gatunku	122
8. Wymagalność roszczenia zapisobiercy	123

9. Przedawnienie	123
10. Nieruchomość rolna	123
II. Zapis windykacyjny	124
1. Pojęcie	124
2. Zapisobierca	125
3. Treść zapisu windykacyjnego	126
4. Warunek i termin	127
5. Przedmiot zapisu windykacyjnego	127
6. Bezskuteczność zapisu windykacyjnego	128
III. Polecenie	129
1. Pojęcie	129
2. Osoba obciążona	130
3. Treść	131
4. Osoby uprawnione do żądania wykonania polecenia	131
IV. Wykonawca testamentu	131
1. Powołanie wykonawcy testamentu	131
2. Prawa i obowiązki wykonawcy	132
3. Wygaśnięcie praw i obowiązków	133
V. Inne dyspozycje testamentowe	134
Rozdział VIII. Stanowisko prawne spadkobiercy	135
§ 32. Oświadczenie o przyjęciu lub odrzuceniu spadku	135
I. Uwagi ogólne	135
1. Treść oświadczenia	135
2. Sytuacja gminy, Skarbu Państwa i fundacji	136
3. Złożenie oświadczenia przez osobę niemającą pełnej zdolności do czynności prawnych	136
4. Sytuacja spadkobiercy oraz zapisobiercy windykacyjnego przed złożeniem oświadczenia	137
II. Transmisja	138
1. Pojęcie	138
2. Sytuacja transmitariusza	138
III. Odrzucenie spadku	138
1. Skutki	138
2. Brak możliwości przyjęcia dorozumianego	139
IV. Bezskuteczność oświadczenia o odrzuceniu spadku	139
1. Ochrona interesów wierzycieli	139
2. Przesłanki	140
3. Skutki	140
V. Termin	141
1. Skutki upływu terminu	141
2. Termin do złożenia oświadczenia przez transmitariusza	142
VI. Zakaz warunku i terminu	142
VII. Wady oświadczenia woli	143
1. Uwagi ogólne	143
2. Błąd i groźba	143
3. Termin do uchylecia się od skutków prawnych złożonego oświadczenia	144
VIII. Treść oświadczenia	145

§ 33. Stwierdzenie nabycia spadku, poświadczenie dziedziczenia, europejskie poświadczenie spadkowe	146
I. Uwagi ogólne	146
II. Postępowanie	148
1. Postępowanie sądowe	148
2. Postępowanie przed notariuszem	149
3. Postępowanie o wydanie europejskiego poświadczenia spadkowego	151
4. Termin	152
5. Deklaratywny charakter orzeczenia	152
6. Domniemania	153
7. Zmiana prawomocnego postanowienia sądu, aktu poświadczenia dziedziczenia oraz europejskiego poświadczenia spadkowego	154
III. Skutki stwierdzenia nabycia spadku	155
1. Dowód uprawnień spadkobiercy	155
2. Ochrona osób trzecich	155
§ 34. Ochrona dziedziczenia	156
I. Uwagi ogólne	157
II. Roszczenie spadkobiercy	157
1. Treść	157
2. Charakter prawny	157
3. Konkurencja z roszczeniem windykacyjnym	158
4. Adresat	158
5. Przedawnienie	158
III. Rozliczenia między spadkobiercą a władającym spadkiem	159
1. Odesłanie do art. 224 i nast. KC	159
2. Dobra wiara władającego spadkiem	159
3. Zakres stosowania art. 1029 KC	160
§ 35. Odpowiedzialność spadkobierców za długi spadkowe	160
I. Uwagi ogólne	160
1. Zakres odpowiedzialności	160
2. Odpowiedzialność – pojęcie	161
3. Odpowiedzialność osobista	161
4. Ograniczenia	162
II. Odpowiedzialność przed przyjęciem spadku	162
III. Odpowiedzialność po przyjęciu spadku	163
1. Uwagi ogólne	163
2. Odpowiedzialność nieograniczona	164
3. Zmiany wprowadzone ustawą z 20.3.2015 r.	164
4. Odpowiedzialność ograniczona	165
5. Wykaz inwentarza i spis inwentarza	166
6. Powołanie się na ograniczenie odpowiedzialności	168
7. Granice odpowiedzialności	168
8. Powrót do odpowiedzialności nieograniczonej	169
9. „Podstępne” działanie spadkobiercy	169
10. Spłata długów	170
11. Ustawowe określenie granic odpowiedzialności	172
12. Solidarna odpowiedzialność współspadkobierców	172
13. Ograniczona odpowiedzialność współspadkobierców	172
14. Ograniczona i nieograniczona odpowiedzialność współspadkobierców	173

IV. Odpowiedzialność po dziale spadku	173
§ 36. Odpowiedzialność spadkobierców za długi spadku, w którego skład wchodzi gospodarstwo rolne	174
I. Uregulowania szczególne	174
II. Zastosowanie reguł ogólnych	175
1. Odpowiedzialność przed przyjęciem spadku	175
2. Odpowiedzialność po przyjęciu spadku	175
3. Odpowiedzialność po dziale spadku	176
4. Odpowiedzialność za inne długi	176
§ 37. Odpowiedzialność zapisobierców windykacyjnych za długi spadkowe	176
I. Uwagi ogólne	177
1. Nowe uregulowanie	177
2. Zakres odpowiedzialności	177
3. Odpowiedzialność – pojęcie	177
4. Odpowiedzialność osobista	178
II. Odpowiedzialność od otwarcia do działu spadku	178
1. Granice odpowiedzialności	178
2. Spłata długów	179
3. Odpowiedzialność solidarna	179
III. Odpowiedzialność po dziale spadku	179
Rozdział IX. Zachowek	181
§ 38. Ochrona interesów najbliższych krewnych zmarłego	181
I. Możliwe uregulowania prawne	181
1. Cele instytucji	181
2. Rezerwa i zachowek	182
3. Porównanie	182
§ 39. Podmioty uprawnione do zachowku	182
I. Podmioty uprawnione	182
II. Wyłączenia	183
III. Spadkobiercy uprawnieni do zachowku	184
IV. Powstanie roszczenia	184
§ 40. Zobowiązani z tytułu zachowku	184
I. Spadkobiercy	184
II. Osoby, na rzecz których zostały uczynione zapisy windykacyjne	185
1. Zasada ogólna	185
2. Odpowiedzialność kilku osób otrzymujących zapisy windykacyjne ...	185
3. Upoważnienie przemienne	186
III. Obdarowani	186
1. Zasada ogólna	186
2. Zróżnicowana sytuacja obdarowanych	186
3. Zaliczenie darowizny na poczet zachowku	187
4. Odpowiedzialność kilku obdarowanych	187
5. Upoważnienie przemienne	187
§ 41. Wysokość zachowku	187
I. Udział stanowiący podstawę obliczenia zachowku	187
II. Substrat zachowku	188
III. Doliczanie darowizn oraz zapisów windykacyjnych	189
1. Zasada	189

2. Wyłączenia	189
IV. Obliczenie zachowku	190
§ 42. Szczegółowe zagadnienia dotyczące zachowku	190
I. Odpowiedzialność uprawnionego do zachowku	190
1. Za zachówek	190
2. Za zapisy zwykłe i polecenia	191
II. Zmniejszenie zapisów zwykłych i poleceń	191
1. Uprzywilejowanie zachowku	191
2. Sposób zmniejszenia	192
3. Dalszy zapis i polecenie	192
4. Uprawniony do zachowku	192
5. Rzecz niepodzielna jako przedmiot zapisu	193
III. Przedawnienie roszczenia o zachówek	193
1. Przy dziedziczeniu testamentowym	193
2. Przy dziedziczeniu ustawowym	193
3. Charakter prawny terminu	194
IV. Dziedziczenie roszczenia o zachówek	194
§ 43. Ustalanie zachowku, gdy w skład spadku wchodzi gospodarstwo rolne	194
Rozdział X. Wspólność majątku spadkowego i dział spadku	197
§ 44. Wspólność majątku spadkowego	197
I. Sytuacja prawna współspadkobierców	197
1. Stosowanie przepisów o współwłasności ułamkowej	197
2. Współposiadanie i współkorzystanie	198
3. Ochrona praw współspadkobierców	198
4. Wspólność wierzycelności	199
II. Zbycie udziału w przedmiocie należącym do spadku	200
1. Wymóg zgody współspadkobierców	200
2. Skutki braku zgody	200
3. Skutki rozporządzenia	200
§ 45. Dział spadku	201
I. Ogólne zasady działu spadku	201
1. Tymczasowy charakter wspólności	201
2. Istota działu spadku	202
3. Skutki działu	202
4. Sposoby podziału	202
5. Przedmiot działu	203
II. Umowny dział spadku	203
1. Zgodna wola spadkobierców	203
2. Strony umowy	203
3. Forma umowy	203
4. Treść umowy	204
5. Zaliczenie darowizn oraz zapisów windykacyjnych	204
6. Wady oświadczenia woli	204
7. Dział częściowy	205
III. Sądowy dział spadku	205
1. Uwagi ogólne	205
2. Podmiot legitymowany	206
3. Termin	206

4. Ustalenie składu i wartości spadku	206
5. Zakres kognicji sądu	207
6. Podział fizyczny	207
7. Podział cywilny	208
8. Wybór sposobu podziału	208
9. Spłaty i dopłaty	209
10. Podział całego spadku	209
IV. Zaliczanie darowizn oraz zapisów windykacyjnych	209
1. Uwagi ogólne	209
2. Wola spadkodawcy	210
3. Skutki zaliczenia	211
4. Osoby zobowiązane do zaliczenia	211
5. Darowizny podlegające zaliczeniu	211
6. Zagadnienia szczegółowe	212
7. Chwila określająca wartość darowizny i zapisu windykacyjnego	212
8. Wartość darowizny wyższa od schedy spadkowej	213
9. Zaliczanie darowizn, gdy w skład spadku wchodzi gospodarstwo rolne	213
10. Koszty wychowania i wykształcenia	214
V. Dział spadku, w skład którego wchodzi gospodarstwo rolne	214
1. Zasady ogólne	214
2. Dział fizyczny	214
3. Dział cywilny	215
4. Spłaty i dopłaty	215
5. Uprawnienie do dalszego zamieszkiwania	215
6. Zaliczanie udziałów w gospodarstwie rolnym	215
VI. Skutki działu spadku	216
1. Ustanie wspólności	216
2. Rękojmia za wady	217
Rozdział XI. Umowy dotyczące spadku	219
§ 46. Zagadnienia ogólne	219
I. Umowy dotyczące spadku	219
II. Zakaz zawierania umów o spadek po osobie żyjącej	219
§ 47. Umowa o zbycie spadku lub udziału w spadku	220
I. Ogólna charakterystyka	220
II. Zagadnienia szczegółowe	220
1. Forma	220
2. Strony	221
3. Przedmiot	221
III. Skutki	222
1. Sytuacja nabywcy	222
2. Powiększenie się udziału spadkowego zbywcy	222
3. Rozliczenie między zbywcą a nabywcą	222
4. Surogacja	223
5. Zwrot nakładów i wydatków	223
6. Rękojmia za wady	224
7. Przejście korzyści i ciężarów	224
8. Odpowiedzialność za długi	224

Rozdział XII. Zagadnienia szczegółowe	225
§ 48. Międzyczasowe prawo spadkowe	225
I. Zasada ogólna	225
II. Wyjątki	226
III. Dziedziczenie gospodarstw rolnych	226
§ 49. Dziedziczenie cudzoziemców	227
I. Zasada ogólna	227
II. Przypadki szczególne	227
1. Ustawowe dziedziczenie gospodarstw rolnych	227
2. Testamentowe dziedziczenie gospodarstw rolnych	228
3. Nabywanie nieruchomości przez cudzoziemców	228
Indeks rzeczowy	231

[Przejdź do księgarni →](#)